

**OLIMPIADA LECTURA CA ABILITATE DE VIAȚĂ
Etapa județeană, 6 decembrie 2014
Nivelul 3 – clasele a IX-a și a X-a**

Înainte de a răspunde la cerințele formulate, citește cu atenție următoarele precizări:

- Toate subiectele sunt obligatorii.
- În cazul subiectelor care presupun încadrarea într-o limită de rânduri, vei numerota fiecare rând pe care îl vei scrie.
- În cazul cerințelor în care limita maximă de rânduri este precizată, nu se vor lua în considerare rândurile excedentare.
- Timpul de lucru este de 3 ore.

Citește cu atenție fiecare text, apoi cerințele, și răspunde la fiecare dintre acestea.

SUBIECTUL I

30 de puncte

**SUMKI
O POVESTE DESPRE DRAGOSTE ȘI AVENTURĂ**

de Amos Oz

Capitolul cinci

DUCĂ-SE TOTUL PE PUSTII

Dar strada era deja cufundată în beznă și se făcuse târziu. Până la intersecția străzilor Malachi și Tzfania, acolo unde se afla cutia poștală, am reușit să trag după mine cu putere puiul de lup pe care îl promisem de la Goel Germanski în schimbul trenulețului. Cutia poștală era încastrată într-un perete de beton și vopsită într-un roșu aprins, iar pe ea era desenată o coroană dedesubtul căreia erau scrise inițialele regelui George (în engleză). Acolo câinele a început să se împotrivească din nou, smucindu-se atât de tare, încât a rupt panglica pe care Goel i-o legase în jurul gâtului. Probabil că-l stârnise un fluierat îndepărtat, pe care eu nu fusesem în stare să-l aud. Paznic a traversat strada în mare grabă, cu coada între picioare și aproape atingând pământul cu botul, asemenea unei reptile, s-a îndepărtat puțin de mine, părând a recunoaște parcă faptul că un astfel de comportament nu-i face cinste, dar recunoscându-și totuși înfrângerea:

— Asta e, dragul meu. Asta-i viața.

Și dus a fost, înghițit de bezna uneia dintre curți.

Era noapte.

Câinele acela rău cu siguranță se întoarce acum la adevăratul lui stăpân, iar mie ce mi-a rămas? Doar o bucăciță din panglica cu care Aldo Castelnuovo a legat cutia trenulețului, iar Goel Germanski, gâtul câinelui. Am rămas singur și cu mâinile goale. Asta-i viața.

Am intrat în curtea sinagogii „Ultimii credincioși” (pentru că de acolo pornea o scurtătură care trecea pe lângă magazinul familiei Bamberger, iar de acolo, direct acasă). Nu mă grăbeam deoarece nu-mi rămăsese niciun motiv s-o fac. Din contră. M-am așezat pe o ladă, am ascultat cu atenție zgomotele din jur, apoi am căzut pe gânduri. Totul era învăluit de căldura serii care tocmai se lăsase. Auzeam vocile crainicilor de la radio răzbătând prin ferestrele deschise, apoi am auzit râsete și pe cineva glumind, nimănui nu-i păsa ce se va întâmpla acum cu mine și cu restul vieții mele, cum nici mie nu-mi păsa ce se va întâmpla cu ceilalți, și cu toate acestea îmi părea rău pentru faptul că totul trece și se schimbă pe lumea asta și nimic nu rămâne cum a fost, îmi părea rău chiar și după seara aceea, care odată scursă nu avea să se mai întoarcă niciodată, deși nu aveam niciun motiv să o îndrăgesc. Poate din contră. Dar îmi părea rău după ceea ce a fost și nu se va mai repeta a doua oară, și mă gândeam că există pe lume un loc îndepărtat, poate ținutul Obangi-Shari sau pe culmile munților Himalaya, unde este posibil să-i ceri timpului să nu se mai scurgă și luminii să nu-și mai schimbe intensitatea, așa cum făcuse Iosua, fiul lui Navi, în Cartea lui Iosua. În tot acest timp, o femeie aflată într-un balcon îi striga vecinei ei „Ești o proastă îngrămădită”, iar aceasta din urmă, la rândul ei, îi răspundea „Uite cine vorbește. Doamna Rotlo!”.

Apoi au urmat încă câteva propoziții de neînțeles, poate în poloneză.

Și în clipa aceea s-a auzit un zgomot înfiorător venind dinspre strada Zaharia, iar eu am sperat pentru o secundă că indienii atacaseră întreg cartierul, scalpându-i fără milă pe toți locuitorii, dar nu s-a dovedit a fi decât o pisică în călduri, ce striga după dragoste.

Printre toate zgomotele serii, și-au făcut loc și mirosurile și aromele acesteia, miros de varză murată, de asfalt, de ulei încins, de gunoi care putrezește în tomberoane, de haine proaspăt spălate, întinse la uscat pe sfori, în bătaia vântului serii; pentru că se lăsase seara deasupra Ierusalimului.

Eu, pe de altă parte, ședeam pe o ladă în curtea sinagogii „Ultimii credincioși” și mă gândeam – ce rost are să neg totul în legătură cu Esti?

Cu siguranță că în clipa asta ea stă în camera ei, pe care nu am văzut-o niciodată și pe care în mod cert nu o voi vedea în veci, probabil că a tras cele două draperii albastre pe care le cunosc atât de bine, pentru că le-am privit de mii de ori din stradă, cu siguranță își face acum temele, de care eu am uitat complet, răspunzând cu scrisul ei rotund de mână la întrebările simple ale domnului Shitrit, profesorul nostru de geografie. Sau poate că își despletește codițele sau și le aranjează, ori poate că decupează cu răbdare decorațiuni pentru petrecerea care se va organiza la sfârșitul anului școlar. Cămașa de noapte îi este întinsă pe genunchi. Unghiile ei sunt rotunjite și curate, nu negre și rupte, ca ale mele. Respiră încet, iar buzele ei, ca întotdeauna în clasă, nu sunt complet lipite, pentru ca vârful limbii să poată atinge un firicel imaginar de salivă de pe buza superioară. Nu am nici cea mai vagă idee la ce se gândește. La mine sigur nu se gândește, iar dacă își aduce întâmplător aminte de mine sigur își spune: „Sumki, scârbosul ăla” sau „Sumki, nebunul ăla”. Prin urmare, cel mai bine ar fi să nu se gândească la mine deloc.

Gata, ajunge. Nici eu nu trebuie să mă mai gândesc la Esti, ci să mă ocup de alte probleme arzătoare, având în vedere faptul că în curând voi avea de luat o decizie importantă.

Am făcut un efort pentru a-mi aduna gândurile, așa cum mă învățase tata că trebuie să fac înainte de luarea unei hotărâri: el îmi spusese să scriu toate posibilele întorsături de situație și consecințele acesteia, eliminându-le pe rând pe fiecare dintre cele mai puțin dorite și evaluându-le pe cele rămase pe baza unui sistem de puncte.

Dar un creion nu mi-ar fi folosit la nimic în cazul acesta, deoarece soarele apusese de mult, iar afară era deja întuneric. Prin urmare am enumerat variantele în minte, după cum urmează:

Unu. Aș putea să mă ridic și să plec direct acasă. Să ajung cu întârziere și cu mâinile goale și să le spun că mi-au furat bicicleta sau că mi-a fost confiscată de câțiva soldați britanici beți criță, iar eu nu am opus rezistență, deoarece mama mi-a spus să nu mă iau niciodată la harță cu soldații.

Doi. Aș putea să mă întorc acasă la Aldo, dacă armeancă, Luiza, îmi va deschide ușa de lemn întunecat și îmi va spune să aștept o clipă, după care va intra singură în casă, pentru a anunța că domnul cel tânăr s-a întors și dorește să stea de vorbă cu tânărul domn Aldo, apoi mă va conduce cu o atitudine plină de respect prin încăperea în care se află doamna îmbrăcată în rochie de muselină și cerșetorul cu față de sfânt, care primește din mâna ei o monedă din aur. Va trebui să-i mărturisesc mamei lui Aldo faptul că i-am vândut acestuia o bicicletă și că am încheiat chiar și un contract, iar doamna Castelnovo îl va pedepsi crunt, cu siguranță, deoarece fiului ei nu-i este permis să se plimbe cu bicicleta, dar în cazul acesta nu aș face decât să mă port ca un trădător, și nici nu aș reuși să-mi recuperez bicicleta, deoarece nu mai am trenulețul pe care-l promisem în schimbul ei. Așa încât acesta nu reprezenta o alternativă viabilă.

Trei. Aș putea să mă întorc la Goel Germanski și să-i spun pe un ton rece și amenințător: Să-mi dea imediat înapoi trenulețul. Înțelegerea a căzut. Să-mi dea trenulețul, sau am terminat-o cu el pentru totdeauna, am terminat-o. Dar cum ar fi posibil așa ceva?

Patru. Aș putea să mă întorc la Goel Germanski afișând o atitudine prietenoasă, salut-ce-mai-faci-ce-se-mai-aude, și să-l întreb ca din întâmplare dacă nu cumva Paznic s-a întors la el.

Da. Sigur. Și cum vor mai râde mâine de el copiii din tot cartierul. O porcărie.

Cinci. Dar cine are nevoie de câinele ăla prost? Cine are nevoie de ceva? Eu, unul, nu am nevoie de absolut nimic, punct.

Ba mai mult, cine a spus că Paznic s-a întors la Goel Germanski? A fugit pe întuneric spre pădurea Tel Arza, iar de acolo spre munți, și mai departe, spre pădurile din Galileea, pentru a li se alătura lupilor de acolo, pentru a trăi în libertate și a sfâșia beregăți. Poate că și eu mă voi ridica în clipa aceasta și voi merge în pădurea Tel Arza, iar de acolo mă voi îndrepta spre munți și spre peșteri și voi locui acolo pentru totdeauna ca un bandit, iar numele meu va sădi teama în toate colțurile țării.

Să știe și ei.

Aș putea chiar să merg, pur și simplu, acasă, să le spun umilit adevărul gol-goluț, să îndur cele două perechi de palme pe care le voi căpăta și să promit că de acum înainte nu mă voi mai purta nesăbuit, ci voi fi un băiat bun și înțelept. Mâine mă vor trimite cu o scrisoare politicoasă redactată de tatăl meu, prin care îmi va cere scuze față de domnul Germanski și de doamna Castelnovo, în timp ce eu îmi voi cere iertare și le voi spune tuturor că nu a fost nimic serios, le voi zâmbi politicoasă, îi voi ruga să mă ierte și voi zice: Îmi pare foarte rău pentru tot ce s-a întâmplat.

Dar așa ceva nu e posibil.

Șase? Șapte? Opt? Nimic important. O altă posibilitate ar fi să dorm printre ruine. Asemenea lui Huckleberry Finn, în povestea cu Tom Sawyer. În noaptea aceasta voi dormi sub treptele casei familiei Inbar, iar în timpul nopții mă voi cățăra pe burlan până la camera lui Esti și o vom porni împreună spre Obangi-Shari înainte de răsăritul soarelui.

Dar Esti mă urăște, poate chiar mai mult decât atât – poate că îi sunt indiferent.

Ultima posibilitate: Ca în vacanța de Paște, când am mers cu jeepul sergentului Dunlop într-un sat arab fără să-i anunț pe mama și pe tata, aș putea să merg de data asta la mătușa Edna, în cartierul Yeghia Chapiim. Îi voi spune cu o față lungă și tristă că mami și tati au plecat în vizită la niște prieteni în cartierul Beit Hakerem și că se vor întoarce foarte târziu, în toiul nopții, iar mie îmi lăsaseră cheia, dar, cum să spun, am cam pierdut-o. Dar mătușa Edna, cu toate jucăriile acelea în formă de fructe pe care și le agăța în păr, cu toate florile ei de hârtie și ornamentele, cu toate sărutările și răsfațul ...

Bine, fie. Cel puțin asta va rezolva problema pentru o noapte, iar până dimineața mama și tata o vor lua razna din pricina îngrijorării, și mâine vor fi atât de fericiți să vadă că sunt viu și nevătămat încât nici nu-și vor aminti să mă întrebe ce s-a întâmplat cu bicicleta. Perfect. Să mergem.

Dar când m-am ridicat în cele din urmă în picioare, pentru a pleca în căutare de adăpost în casa mătușii Edna, în cartierul Yeghia Chapiim, am observat ceva strălucind printre acele uscate de pin, căzute pe pământul întunecat, așa că m-am aplecat, apoi m-am îndreptat din nou de spinare, era o ascuțitoare!

Desigur, nu era o ascuțitoare mare. Și nici tocmai nouă. Dar era făcută din metal, argintie și destul de grea având în vedere dimensiunile ei mici, rece și plăcută la atingere, o ascuțitoare cu ajutorul căreia îmi puteam ascuți creioanele, dar care îmi putea servi și pe post de tanc în timpul luptelor cu nasturi pe care le purtam pe covor.

Mi-am încheștat degetele în jurul ascuțitorii, care era acum a mea, apoi am început să alerg spre casă. Acum nu mai aveam mâinile goale.

Traducere de Ioana Petridean

A. (4 puncte: 1 punct pentru fiecare răspuns corect)

Scrie, pe foaia de concurs, litera corespunzătoare răspunsului corect.

1. Acțiunea se petrece:

- a. dimineata;
- b. la prânz;
- c. seara;
- d. noaptea.

2. Paznic dispare:

- a. într-un gang;
- b. într-o curte;
- c. într-o grădină;
- d. într-o pădure.

3. Sumki a plecat de acasă cu:

- a. un trenuleț;
- b. un cățel;
- c. o bicicletă;
- d. o ascuțitoare.

4. Rămas cu mâinile goale, Sumki ezită să se întoarcă acasă deoarece:

- a. are remușcări pentru ceea ce a făcut;
- b. îi este rușine că a pierdut totul;
- c. e prea mândru spre a se recunoaște învins;
- d. se teme de pedeapsa părinților.

B. (4 puncte: 0,5 p. pentru fiecare idee plasată corect)

Stabilește ordinea logică și temporală a următoarelor idei ale textului, apoi notează pe foaia de concurs doar cifrele corespunzătoare acestora, într-o casetă similară celei de mai jos:

--	--	--	--	--	--	--	--

- 1. Băiatul intră în sinagogă.
- 2. Sumki găsește în iarbă o ascuțitoare.
- 3. Paznic rupe panglica și fuge.

4. Băiatul decide să se refugieze la mătușa lui.
5. Două femei se ceartă.
6. Sumki se gândește că îi este indiferent lui Esti.
7. Băiatul speră că Esti nu se gândește la el.
8. Sumki se gândește să doarmă printre ruine.

C. (12 puncte: 3 puncte pentru răspunsul corect la fiecare dintre cerințe)

Răspunde, pe foaia de concurs, prin enunțuri, la fiecare din următoarele cerințe:

1. Menționează trei detalii exterioare care interacționează cu gândurile lui Sumki în timp ce stă în sinagogă.
2. Indică două motive pentru care lui Sumki i se pare nepotrivită întoarcerea la Aldo.
3. Prezintă, în cel mult 6 rânduri, o trăsătură a personajului, sugerată de următorul fragment: „Poate că și eu mă voi ridica în clipa aceasta și voi merge în pădurea Tel Arza, iar de acolo mă voi îndrepta spre munți și spre peșteri și voi locui acolo pentru totdeauna ca un bandit, iar numele meu va sădi teama în toate colțurile țării”.
4. În text există următoarele referiri la Esti:
 „În noaptea aceasta voi dormi sub treptele casei familiei Inbar, iar în timpul nopții mă voi cățăra pe burlan până la camera lui Esti și o vom porni împreună spre Obangi-Shari înainte de răsăritul soarelui. Dar Esti mă urăște, poate chiar mai mult decât atât – poate că îi sunt indiferent.”
 Explică, în cel mult 10 rânduri, de ce crezi că personajul este ezitant și contradictoriu când se gândește la Esti, raportându-te și la restul fragmentului citat.

D. (10 puncte)

Imaginează-ți următoarea situație: ești posesorul/posesoarea unui blog popular printre elevii din școala ta, pe care scrii despre diverse teme, pornind de la lecturile tale. Ai decis să scrii un text despre maturizare pornind de la fragmentul citat din romanul **Sumki**, de Amos Oz.
 Redactează textul, având în vedere să te încadrezi în 20 de rânduri.

SUBIECTUL al II-lea

20 de puncte

DUBLĂ EXPUNERE

de Roxana Gamarț

În urmă cu șase luni am provocat câțiva scriitori contemporani să scrie fiecare câte o proză scurtă, având ca punct de plecare lucrarea unui artist vizual contemporan.

Rezultatul se regăsește în această antologie – *Dublă expunere* – pe care am descris-o în linii mari ca fiind un hibrid între o carte de literatură și un album de artă contemporană, dar care, în esență, s-a transformat într-o invitație la un alt gen de dialog decât cel cu care ne-am obișnuit, o invitație la care au răspuns toți cei implicați în acest proiect: scriitori & artiști vizuali; Adi Bulboacă, fotograf al care a documentat vizual, etapă cu etapă, parcursul desfășurării proiectului, chiar dacă asta a presupus, printre altele, o călătorie București – Cluj și retur în mai puțin de 20 de ore, timp în care s-a desfășurat și ședința foto cu Mircea Cantor; Corina Duma, care a ridicat conceptul grafic al cărții la nivel de artă; echipa extraordinară de la *Concept Arte*, *Editura Biss*, care a contribuit la apariția produsului fizic propriu-zis, și, nu în ultimul rând, sponsorul proiectului, *Things Bank*, care a avut curajul să sprijine o idee simplă și să facă posibilă apariția acestei cărți.

Scriitorii care au acceptat provocarea au parcurs portofoliile celor zece artiști prezenți în proiect și fiecare dintre ei și-a ales, la modul cel mai intuitiv, reproducerea unei lucrări, imagine ce avea să joace rolul de declanșator al demersului lor narativ. Prozatorii au avut libertate totală – de la alegerea artistului și a lucrării, până la modalitatea în care aceștia au decis să conecteze proza lor cu imaginea care i-a inspirat.

O lucrare de artă ascunde tot atâtea povești câți privitori are, chiar dacă pare un instantaneu, un cadru încremenit în care lumea se poate vedea/revedea, fixată în punctul ei maxim de intensitate. Dar ceea ce se află înainte sau după acest stop-cadru e o sumă de posibilități pe care doar le putem presupune, o suită de împrejurări ce conduc, pe căi nebanuite, spre un deznodământ deja vizibil.

Faptul că fiecare scriitură a rezonat într-un chip misterios cu imaginarul unui anume artist vizual arată cât de apropiate sunt, totuși, aceste două medii distincte, cum se pot completa ele reciproc, dialogând, dezvoltând o perspectivă altfel asupra întregului demers artistic. Fiecare dintre cele zece ficțiuni are specificul său, căpătând coerență și profunzime narativă în contextul simbiozei cu lucrările de artă care le-au generat. [...]

Vorbim apoi despre întâlnirea dintre două tipuri diferite de consumatori de cultură – publicul pe care îl întâlnești de obicei la licitații de artă, vernisaje sau alte tipuri de evenimente expoziționale și cel pe care îl găsim de cele mai multe ori în compania cărților.

În fine, o altă interacțiune este aceea creată între două grupuri de teoreticieni și critici, provenind unii din zona literară, alții din zona artei vizuale, și această carte aflată la granița dintre cele două lumi.

Un detaliu din culisele proiectului este acela că fiecare artist implicat a fost rugat să citească cel puțin o carte a scriitorului care a lucrat cu el în acest proiect. M-am gândit că s-a creat astfel șansa ca fiecare scriitor în parte să aibă posibilitatea de a-și întâlni un cititor, și nu mă refer la orice cititor, ales la întâmplare din marea masă a celor care consumă o carte, odată ce aceasta își începe viața de raft, ci un cititor cu un anumit tip de sensibilitate și capacitate de înțelegere.

A fost interesant de urmărit întâlnirile la propriu dintre acești oameni, dialogul care s-a născut între ei, tipul de relaționare sau, dimpotrivă, blocajele care s-au produs și modul în care ele au fost gestionate, etapele care au conturat ulterior premisele unor viziuni narative posibile.

(text adaptat, preluat de pe www.revistaarta.ro)

A. (10 puncte: 2 puncte pentru fiecare răspuns corect)

Formulează, sub formă de enunțuri, răspunsuri la fiecare din următoarele cerințe, prin valorificarea textului citat:

1. Menționează două instituții implicate în realizarea antologiei.
2. Precizează două tipuri de consumatori de cultură, cărora li se adresează proiectul *Dublă expunere*.
3. Indică acțiunile întreprinse de pictor, respectiv de scriitor în procesul de cunoaștere reciprocă în cadrul proiectului *Dublă expunere*.
4. Transcrie, din text, o definiție a produsului artistic, de 10-15 cuvinte.
5. Prezintă, valorificând textul, relația dintre cele două medii distincte, arta plastică și literatura, așa cum sunt surprinse în fragmentul de articol despre proiectul *Dublă expunere*.

B. (10 puncte)

Imaginează-ți că discuți în contradictoriu cu un coleg pe tema accesibilității mesajului în literatură, respectiv în pictură.

Redactează un schimb de 10 replici, care să dezvolte tematica propusă.

SUBIECTUL al III-lea

10 puncte

Privește afișul de mai jos și print-screenul de pe o pagină personală facebook.

1. Prezintă corespondența dintre elementele grafice și mesajul textului afișului din stânga.
2. Explică, într-un text de cel mult 20 de rânduri, relația care se stabilește la nivelul mesajului celor două imagini.